

БІЦИЛЛИ Петро Михайлович (13(25). 09. 1879, Одеса — 25. 08. 1953, Софія) — історик-медієвіст, літературо- і мовознавець, культуролог. Закін. Новорос. університет в Одесі (1904). Склавав магістер. екзамен на каф. всесвіт. історії цього Університету й був обраний (1911) її приват-доцент. Від 1917 — доцент, від 1919 — в. о. ординар. проф. Мав чин надвірного радника (1911). На поч. 1920 емігрував. До 1924 — проф. Університету в м. Скоп'є (Македонія); 1924–48 — проф., завідувач кафедри всесвіт. історії Софій. університету. Звільнений із Софій. університету без права на пенсію. 1944 отримав рад. громадянство, проте на батьківщину не повернувся. Автор бл. 300 праць, перші з яких — «Салимбене. Очерки итальянской жизни XVIII века» (О., 1914), «Падение Римской империи» (О., 1918), «Элементы средневековой культуры» (О., 1919; С.-Петербург, 1995) — присвяч. проблематиці роман. культури середньовіччя й епохи Відродження. На еміграції Б. деякий час перебував під впливом ідей євразійства («“Восток” и “Запад” в истории Старого света», Москва; Берлин, 1922; «Католичество и Римская церковь» // «Россия и латинство: Сб. ст.», Берлин, 1923), ставши згодом одним із найгостріших і принципових критиків євразій. доктрини («Народное и человеческое», Берлин, 1925; «Два лика евразийства» // «Современ. зап.», 1927, № 31). Згодом повернувся до культурол. сюжетів середньовіччя та Ренесансу («Очерки теории исторической науки», Прага, 1925; «Место Ренессанса в истории культуры», 1938; С.-Петербург, 1996). У 1920–40-х рр. багато працював як історик рос. літ-ри, досліджуючи творчість О. Пушкіна, М. Гоголя, Ф. Достоевського, А. Чехова, І. Буніна, М. Зощенка («Этюды о русской поэзии», Прага, 1926; «Хрестоматия по истории русской литературы: В 2-х ч.», Софія, 1931; Париж, 1932; «Зощенко и Гоголь» // «Числа», 1932, № 6; «Трагедия русской культуры», 1933; «Иван Бунин като художник» // «Литературен глас», 1933, 26 нояб.; «Краткая история русской литературы», Софія, 1934; «Пушкин и Вяземский» // «Годишник на Софийския университет», Софія, 1939, т. 35; «Творчество Чехова:

Опыт стилистич. анализа» // Там само, 1942, т. 38; «Пушкин и проблема чистой поэзии», Софія, 1944; 1945; «К вопросу о внутренней форме романа Достоевского», Софія, 1946; «Проблема человека у Гоголя», Софія, 1948; «Заметки о чеховском “Рассказе неизвестного человека”», Софія, 1948). Цікавився природою мови, її функцією у культур. і літ. процесах («Вопросы русской речевой культуры» // «Звено», 1928, № 1; «Из наблюдений над русской ономастикой как культурно-историческим источником», 1929; «Нация и язык» // «Современ. зап.», 1929, № 40; «Възможен ли универсален език?» // «Българска мисъл», 1931, № 7/8; «Язык и народность: К вопросу об образовании русского литературного языка», Софія, 1932; «К вопросу русского языкового и литературного развития в Новое время» // «Годишник на Софийския университет», Софія, 1936, т. 32; «Заметки о некоторых особенностях развития русского литературного языка» // Там само, 1953–54). У царині українознавства Б. залишив розвідку «Проблема русско-украинских отношений в свете истории» (Прага, 1930), статтю «Поезизята на Шевченко» («Литературен глас», 1934, 22 апр.), відгук на працю Д. Чижевського «Гегель в России» («Современ. зап.», 1940, № 70).

Основні праці

Увод в изучаване на новата и найновата история. Софія, 1936; Избранное: Историко-культурол. работы. Т. 1. Софія, 1993; Избранные труды по филологии. Москва, 1996.

Рекомендована література

1. Гандев Х. П. М. Бицилли: Некролог // Исторически преглед. 1953. Кн. 5;
2. Каганович Б. С. П. М. Бицилли как историк культуры // Одиссей. 1993. Вып. 1;
3. Зленко Г. Д. Начало одной биографии // Веч. Одесса. 1999, 2 нояб.

Г. Д. Зленко

Бібліографічний опис:

Біцилли Петро Михайлович / Г. Д. Зленко // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2004. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-35418>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).